

Abonamântul

Pentru monarhie:
Pre an 6 fl., $\frac{1}{2}$ an 3 fl., $\frac{1}{4}$ an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:
Pre 1 an 18 frcs., $\frac{1}{2}$ an 9 frcs., $\frac{1}{4}$ an 4 frcs. 50 cm.

Fóia apare în fie-care Sâmbătă.

Unirea

Fóia bisericescă-politică.

Insertiuni

Un șir garmond:
odată 7 cr., a doua órá 6 cr., a treia órá 5 cr., și de fie-care publica-țiune timbru de 30 cr.

Tot ce privește fóia se adreseze la «Redacțiunea și Admini-strațiunea Unirii» în Blași.

Anul I.

Blași 11 Iuliu 1891.

Numerul 28.

Dotarea Clerului nostru.

III.

(+) Este cu neputință a scrie despre dotarea Clerului nostru, fără a atinge pre scurt și cestiunea, care sub numele de *congrua dotatio* sau prescurtată *congrua* a fost vii discutată în foile magiare în anii din urmă, de-órece, dacă această cestiune se va pute deslega vre-odată, atunci probabil se va îmbunătăți nu numai sörtea clerului catolic de ritul latin, ci și a celui de ritul grecesc din Ungaria și prin urmare și a preoțimii noastre.

Altcum de un timp încóce preoțimea neîncetată oftéză: *Congrua, congrua, vină împărăția ta!* Este deci interesant, să scim, că ce putem și spera în privința acésta.

Cestiunea congruei, sub care înțelegem îmbunătățirea stării materiale a acelor preoți, cari nu au beneficiu corăspundător raporturilor actuale de viață, ni-s'a prezentat în forma de astăzi la anul 1885, când repausatul ministru Trefort vedându, că dieta austriacă se îngriješce de dotarea clerului de dincolo de Laitha, a cugetat, că nici țera ungerescă n'ar trebui să rămână îndereptul Austriacilor, și pentru aceea a provocat pre toți episcopii catolici din Ungaria, să-i arete, cari sunt parochiile, ce nu au venit suficiente pentru susținerea preoților, și să-și dea părerea, că pre ce cale s'ar

pute îmbunătăți starea materială a acelor preoți.

În urma acestei provocări episcopatul catolic din Ungaria a ținut mai multe conferințe în Budapesta în afacerea congruei; și între altele a hotărît, să cêră dela ministru convocarea unei comisiuni mestecate, la care pre lângă delegații episcopatului să ıea parte și delegații ministrului. Comisiunea acésta fii convocată, dar nu a putut ajunge la o înțelegere comună în ceea ce privește modul, cum ar trebui să se conscrie venitele actuale ale parochiilor. Ministrul a reportat și Maiestății Sale despre rezultatul, la care a ajuns comisiunea mixtă în afacerea congruei, ır Maiestatea Sa preagrățiosul nostru Domn prin hotărerea Sa preînaltă de dto 22 Martie 1887 publicată în numărul 47 al periodicului magiar „Religio“ din același an a concesu, ca pertractările cu privire la regularea congruei să se începă fără amânare, dar înainte de ce s'ar aduce decisiune în meritul lucrului, a cerut, ca din partea comisiunii de congrua să se discute și lămurască mai multe întrebări, cari au să servescă ca pregătire la stabilirea congruei, și anume:

1. Să se lămurască cestiunea complicată despre susținerea, regularea și eventualu răscumpărarea patronatului.

2. Să se deslege întrebarea de drept, că óre prestațiunile și sarcinele, ce le fac și le pörtă comunele și credincioșii în favorul preoților, sunt

de a se consideră ca sarcine reale, adecă legate de proprietatea respectivă, ori dóră ca sarcine personale?

3. Să se cerce, că óre cum ar trebui să se reguleze venitele stolare?

4. Să se deslege întrebarea, că la regularea congruei să se ıea în combinațiune și preoții greco-catolici? ori dóră congrua acestora să se reguleze numai după ce s'ar fi redus mai întâiu numărul parochiilor greco-catolice?

5. Să se judece, că óre și congrua preoților romano-catolici din Transilvania trebuie regulată? și dacă da, atunci să se cêră și părerea statului romano-catolic ardelenesc în acésta privință.

Maiestatea Sa a poftit mai de parte, că numai după ce se vor fi deslegat întrebările de mai sus, să se conscrie și constate venitele actuale ale parochiilor, să se stătorască cuantulu minim, la care trebuie să se ridice congrua fiecărui preot, și să se designeze isvórele, din cari să se acopere suma anuală, ce s'ar recere pentru dotarea Clerului. De aceea a dat ordin ministru de culte și instrucțiunea publică, să concheme o nouă comisiune, din care să facă parte delegații episcopatului, un număr anumit de funcționari din ministerul cultelor, alu justiției și alu finanțelor și alți bărbați mai distinși catolici, și apoi părerea acestei comisiuni cu privire la întrebările de mai sus să I-se asternă, pentru ca să pótă aduce preînalta sa hotărere în acésta afacere.

Feuilleton.

Învățatul distras.

Dr. Delta era un specialist non plus ultra în limbile orientale, și ca atare un mărgăritar al corpului profesoral dela universitatea din Z. Soră-sa, iscusita domnișórá Sofia, care îngriješca de economia casei, fi impută nefăcetată un mare defect, ce avea betul Doctoru, anume fi dicea, că cine nu se pöte reculege și nu își pöte dá séma de el din cauza marii distracții, acela chiar și ca om învățat e unu ce unic în felul său.

Învățatul profesor de comunu ridea din inimă, când auzia ast-fel de incriminări, căci știa, că dacă ar fi fost pre timpul edificării turnului din Babilon, — care veđi bine încă se ține de lume, — și-ar fi putut câștiga pânea de tóte zilele, chiar și de ar fi fost numai un simplu lucrător. Pre lângă Ganges și chiar prin regiunile lui era așa de sigur ca acasă; dar încă prin Egipt, unde scia fiecare palmă de pământ? În Z încă scia fórte bine calea dela universitate până acasă și înapoi, și încă așa de bine, că

nică odată nu se rătăcia prin cele alalte părți ale orașului, pre cari nică așa nu le cercetă, căci n'aveau pentru elu nici o însemnătate, de óre ce n'aveau inscripțiuni nici în limba sanserită, și nici cu hieroglife. Ce privește pre ómenii, cari viețuia acuma, cu aceștia se sirguia a trăi în cele mai bune relațiuni, și după ce își finia prelecțiunile, în tótă săptămâna de câte două sau trei ori întrunia la casa sa unulu sau mai mult óșpeți la câte o amedă. De sciut însă, că dintre acești óșpeți nu cunoșea mai pre nici unulu. Și din cauza acésta aducea pre soră-să câtă dicit în confusiune.

Într'o sară de érnă tare neplăcută vântulu suffa furios, fulgii de nea lovindu-i de sticlele ferestilor. Profesorul Delta ședea la masa de scris în caldă sa chilie de lucru, împărțându-se acum mai deó órá de o rară fericire. Aromă plăcută, ce viniă din bucătaria vecină și intră în chilie sa vîrfindu-se prin crepătura ușii și găuricea cheii, era prevestitórea unei cini de totu gustósă, și acésta aromă ar fi atinsu apröpe la ficine cördele stomacului, asupra profesorului însă de astă dată ea nu producea nici o impresiune și nu deștepta nici un simțementu, pentru că elu își petrecea acum de totulu totu bine cu alte lucruri. Dr. Delta a ajuns în posesiunea unor hieroglife

de curându descoperite: erau două cămile și trei rinoceri și între aceste două grupe unu palmu subțire.

Presara onomasticeii lui, care era chiar în ziua aceea; cina sumptuósă, ce se pregătise pentru ocaziunea acésta; óșpeții, cari trebuiau ca să sosescă în curându, toți și tóte se confundară în nóptea uitării înaintea óșpețulu de hieroglife, care i-se oferă cu atăta deliciu. Nică chiar intrarea în chilie a surorii sale nu-lu potu tređi din desfătarea, în care se confundase cu trup și sufletu.

„Încätă privește gruparea . . .“ dice elu meditativu.

„În privirea aceea poti fi cu totulu totu liniștitu,“ replică Domnișóra Sofia, care credea, că e vorba de dispozițiile, ce ar fi să se ıea pentru séra acésta. „Mi place a crede, că nu vei avé absolutu nimic de observatu.“

„În mijlocu arborele de palmu, ce se înaltă în sus.“

„Chiaru palmu nu va fi, fără am cređutu, că la mijlocu să punem frumoșele decorațiuni de masă din argintu, ce țile-au prezentat studentii la jubileulu têu de doctoru.“

„Unu simbolu alu civilizațiunii, care tóte-le umbresce.“

Ministrul de culte și instrucțiunea publică, în loc să convoce o comisiune nouă în sensul rescriptului regesc, a conchemat la conferință totuși pre bărbații aceia, cari au fost membri și în comisiunea constituită înainte de acel rescript. Aceștia în ședința dela 18 Octombrie 1887, precum ne spune „Nemzet“ în numărul său dela 15 Februarie 1888, și-au ales de referent pre Boncz Ferencz directorul fundațiilor publice, căruia în aceeași ședință i s'a încredințat, să pregătească o propunere concretă cu privire la preînaltul rescript regesc, și apoi această propunere să se discute în cea mai de aproape ședință a comisiunii.

Referentul Boncz și-a pregătit și tipărit propunerea, și precum ne informază totuși „Nemzet“ în numărul său dela 14 Februarie 1888, propunerea aceasta eră să se pertracteze în ședința comisiunii ținută în 13 Februarie 1888, însă cardinalul arhiepiscop de Calcea Ludovic Haynald ca președinte și membru al acelei comisiuni a declarat îndată la începutul ședinței, că el nu cunoște părerile episcopatului cu privire la întrebările, ce ar fi să se discute și mai cu seamă cu privire la propunerea referentului; din care cauză dacă propunerea aceasta s'ar pune pe tapet, reprezentanții episcopatului nu ar putea lua parte la desbaterile comisiunii. În fața acestei declarații comisiunea se vedu silită a decide, ca operatul respective propunerea referentului să se trimită și primatului din Strigon, și numai după ce va fi sosită părerea primatului și a episcopatului, să se pertracteze.

Ce părere și-a dat episcopatul la propunerea referentului, nu ne este cunoscut. Atâta șcim însă, că pre 20 Maiu 1890, precum ne informază „Nemzet“ în numărul său apărut în sera aceleiași zile, a fost convocată o nouă comisiune pentru a se ocupa cu cestiunea

congruei. Dintre episcopi a fost chemat acum și Escelența Sa preasfințitul Domn Mitropolit Dr. Ioan Vancea, pentru ca să fie cineva în comisiune, care să reprezinte și interesele clerului greco-catolic.

Comisiunea acesta s'a întrunit faptic în 20 Maiu a. tr. și și a ales de președinte pre Arhiepiscopul din Agria și de vice-președinte pre Escelența Sa Mitropolitul nostru, dar la ceva decisiune mai însemnată în meritul lucrului n'a putut ajunge.

În toamna anului trecut membrii comisiunii din nou se întruniră la conferință în Budapesta și și-au exprimat dorința, ca Ministrul să mai denumescă, pre lângă membrii de până acum ai comisiunii, încă și alți bărbați catolici distinși prin știința și pozițiunea lor socială, pentru că astu-fel comisiunea în casu de lipsă să se potă împărți și în subcomisiuni, cari să studieze cestiunea atât de complicată a congruei. Ministrul a implinit dorința comisiunii, pentru că precum ne spune „Unirea“ în numărul său 3 din 17 Ianuarie a. c., a mai denumit pre lângă cei 14 membri de mai înainte încă 18 membri noi, între cari vedem figurându și numele unui Român greco-catolic și anume a dlui Andrei Frâncu jude la curia regescă din Budapesta.

Acestea sunt pre scurtă fasele, prin cari a trecut cestiunea congruei dela anul 1885, cându a pus-o la ordine dila ministrul Trefort, până în ziua de astăzi. Ce se va mai face în viitor, nu șcim, presămțim însă, că va trece multu timp, până cându se va regula multu dorita congruă. Despre acesta însă mai de aproape în altu număr, în care pre basa celor publicate până acum în foile publice ne vom silii a desfășura și prospectele viitorului în această cestiune importantă.

(+) **O rectificare.** — „Gazeta Transilvaniei“ în numărul său dela 14 (26) Maiu a. c. ocupându-se cu școlile populare greco-catolice și greco-orientale preste totuși, estrage și unele date statistice din raportul făcutu de vice-comitele comitatului Murășu-Turda despre starea instrucțiunii populare și pre basa acestor date arată, că școlile române de pre teritoriul acelu comitat în loc să prospereze și să se înmulțescă, ar da îndereptu și s'ar împuțina din anu în anu.

Nu amă voită a ne pronunția în această cestiune importantă, până nu ne-am fi câștigat informații sigure despre starea lucrului. Acum însă suntem în pusețiune de a dovedi pre basa unor raporte demne de credință, că lucrurile nu stau așa, precum le-a prezentat vice-comitele Comitatului Murășu-Turda și pre urma lui „Gazeta Transilvaniei“.

Declarăm deci, că nu este adevărat, că școlile române greco-catolice de pre teritoriul acelu comitat s'ar fi împuținat în decursul anilor dela 1882 până la 1890. Asemenea nu este adevărat, că s'ar afla acolo vre-o școlă greco-catolică, în care în loc de limba română s'ar fi introdusă ca limbă de propunere și limba magiară.

Ca să se vedă însă, cum stau școlile noastre pre teritoriul acelu comitat, vom cită din cuvintu în cuvintu raportul, ce s'a făcut în această cauză din partea unui protopop, care ast-fel se exprimă: „Numărul școlilor române greco-catolice, cari se țin de tractul meu, și cari tôte cadu pre teritoriul comitatului Murășu-Turda, nu a scăput; limba de propunere în tôte e numai cea română și în nici una cea magiară, care se propune numai în câtu prescrie legea și planul de învățământ; în cele mai multe parohii s'au redicatu și continuă a se redica școle noue corespundătoare legilor vigente, se înmulțesc după putință salariul învățătorescu, și crește numărul învățătorilor cualificați, progresul pruncilor în obiectele de învățământu prescrie, din anu în anu este totu mai îmbucurătoriu“ etc.

Raporte de cuprinsul acestuia s'au primit și dela ceialalt protopop din comitatul

„De siguru decorațiunile acelea voru produce asupra oșpeților efectu mare.“

„La drépta cămilele . . .“

„Dar' frate, pentru Dumneđu, ce vorbesci?“

„La stânga rinocerii, cu aceștia însă nu-să chiaru de totu siguru . . .“

„Asta e prea multu!“

„Acele simbolisază desertul, aceștia afunșimile rîurilor.“

Domnișora Sofia se turbură grozavu, din întemplantu își aruncă privirea în cartea, ce stă deschisă înaintea lui, pricepe totu și se liniscește.

„Aceștia din urmă fiindu în preponderanță, trei rinocerii însemnă, că cultura domnesce mai multu pre văile rîurilor decâtu în deserturi. Asta așa-i de siguru, numai de așa fi pre deplinu lămuritu asupra rinocerilor . . .“

„Dă-le pace la rinocerii și ascultă, ce-ți spunu eđu,“ începe coconița din nou, „lămurisce-mă și pre mine asupra unor lucruri necesari. Spune-mi anume, de ce nu mai șosescu pretinii tēi, acum după ce de multu a trecut ora prefiptă?“

„Pretinii mei? Ce pretinii? Spune-mi, ce vrei proprie să dicit cu acesta?“

„Cum? Nu șcii, că ađi serbămü presara onomasticeii tale?“

„Așa? Despre acesta n'ar' fi fostu ertatu să-mi uitü.“

„Și că la această serbare ai invitatü pre cincü colegi de ai tēi?“

„Î-am invitatü? Frumosü lucru, asta imi place!“

„Și că acum tôte-sü gata?“

„Așa dară poți fi îndestulită, iubită soră.“

„De unde! écă oșpeții nu mai șosescü.“

„Așa? Oșpeții n'au mai sositü? Ore ce li-s'a pututü întemplantü?“

„Mie -mi e témă, că șcii, de ce n'au mai sositü?“

„Eđu nici nu potü presupune, care ar fi cauza acestei întârzieri.“

„De unde să poți tu presupune ceva! Da spune-mi, frate dragă, invitatü-i-ai?“

Domnului profesorü fără de voe i-se închise gura.

„Cugetă-te numai bine!“

„Să-i invitü? Mi-se pare soriórá, că la urma urmelorü tu poți să ai dreptü, — stăi să mă cugetü — cum s'a întemplantü și cu uitarea aceea? Da! acum imi aducü aminte. Mergendu pre stradă ochii întâlniră în ferestra unei librării o carte tare însemnată — da! da! așa s'a întemplantü! și atunci, de-odată mi-a eșitü din capü totü ce ar' fi trebuitü să facü.“

Sora profesorului Delta eră câtü pre aci să începă a plânge.

„Așa faci tu, câtü-i lumea și pământulü,“ — duse ea în tonu dojenitorü, — „cândü nu-sü pregătită cu nimica, numai ce imi vii

pre capü cu o grămadă de oșpeți; și acum, acum, cându așa de bine m'am îngrijitü de tôte, câtü nu se pote mai minunatü, acum iti uitü să inviți oșpeții.“

„Dreptü ai! Intr'adeverü așa ceva e prostü lucru!“ răspuse Dr. Delta recunoscendu-și greșela, și imblândindü ast-felü pre soru-sa. „Dar' nu desperă!“ — începü elü érašü. „Câtü ai bate în pămü, mă ducü pre la totü și-i invitü la omenie.“

În locu însă de a face, cum dusesse, umblă prin chilie fără nici unü scopü în cöce și în colo, fiindü de sigurü în credința, că acum e la vënatü după oșpeți, și totu așa ar' fi umblatü prin chilie în susü și în josü, până i-ar' fi cădütü privirea érá-și pre herioglife, și și-ar' fi uitatü de oșpeți, . . . dar' soru-sa pășesce érašü la mijlocü: îl îmbracă cu unü căputü de érnă, îi pune pälăria pre capü, îi trage mânușile, îi dă o bătă în mână, îl învëlesce pre la gätü cu unü șalu grosü, și îi spune încă odată gură la gură numele și locuința celor cincü colegi ai lui, repetindu-i de câte va ori admonierea, că nu cumva să uite pre unulü ori pre celalaltü. Și la tôte aceste admonierii frate-sëü îi răspundeá: „Las' pre mine și fi încredințată, că de astă dată tôte vorü merge ca pre strună, și nu voiü uită chiarü nimicü.“

„Să lasü pre tine, care vecinicü ești atâtü de distrasü, și care adese nu-ți mai poți dá sama de tine?“

Murășu-Turda. Alt-cum câtă credință merită vice-comitele comitatului nimită, se vede și de acolo, că după afirmățiunea lui numărul copiilor români obligați la școală în periodul dela an. 1882 până la 1890 s'ar fi duplicat. Așa ceva însă este în contrast cu numărul neînsemnat, cu care se sporesce la noi populațiunea pre fie care an, și este chiar cu neputință din cauza aceea, că emigrațiunile, cari la noi sunt foarte dese, nu permit, să se sporască așa de tare populațiunea și în specie pruncii, pre cari i-a decimat în anii din urmă și bóla epidemică numită „difteritis“.

Se vede așa dară, că vice-comitele din comitatul Murășu-Turda nu a avut intențiunea, să informeze publicul despre starea adevărată a lucrului, ci mai virtos să măgulască șovinismul unor omeni, cărora nu le place să audă adevărul, ci numai să se amăgască pre sine și să seducă și pre alții.

În fine declarăm, că suntem într-o tôte de acord cu „Gazeta Transilvaniei“, cându dice, că zelul protopopilor nostri ca inspectorii scolastici și alii preoților nostri ca directorii de școle pôte face foarte mult pentru înflorirea învățământului poporal românesc. Dea Dumnezeu, ca acest zel să crească în proporțiunea, în care se înmulțesc pedecel, ce se pun în calea dezvoltării culturale a poporului nostru!

Revistă bisericească.

Provincia metropolitană.

Dorința ferbinte a clerului și a poporului nostru credincios de a vedea ridicat în Blăși un internat de fete este aproape de realizare. Escelența Sa I. P. D. Mitropolit, care a jertfit deja atât de mult pentru sânta noastră Biserică, este acela, care va împlini și dorința această. Lângă sala de gimnastică se va ridica un nou și grandios internat întocmit pentru 100 de băieți, care va stă în nemijlocită legătură cu gimnasiul, era internatul actual de băieți, care astăzi formează ornamentul

Și de astă dată față cu un adevăr atât de mare și de palpabil el nu pot să observe nimic, și chiar și conștiința sa încă îl muștră, și așa el începu a se ocupa cu idea, cum ar face, ca soru-sa să-și pôte pune vre-odată încrederea în puterile și facultățile sale uitate. De-odată fața lui s'a luminat ca de un fulger, și el plin de bucurie exclamă: „Am aflat!“

„Ertat va fi să ști și eu, ce?“ întrebă Sofia.

„Două cămile și trei rinoceri . . .“

„Dar lasă-le la pământ vitele acestea și mai desbaeră-te de ele.“

„De ce să mă desbaeră? Ecă cu ajutorul lor voi pute să-ți aflu pre oșpeții mei mai ușor.“

„Dacă rămânem pre atâta, atunci voi mai ave de așteptat o jumătate de an.“

„De uude! Însamă-ți numai bine, soră dragă! Două cămile și trei rinoceri faci cinci . . .“

„Ce cinci?“

„Cinci profesori, va să dăcă eu am se poftesc la cină cinci profesori. Și ca să u'oi uită asta, voi fi cu mintea la numărul de cinci al minunatelor mele hieroglife, și nu mă voi liniști, până nu voi aduce și pre ultimul rinocer. Acum dar poți să te încrezi în mine cu tótă siguritatea Adio! preste o jumătate de oră cel mult, voi fi înderpt.“

(Va urmă.)

pieței din Blăși, va fi străformat în internat de fete. Cu ajutorul lui Dumnezeu la anul ce vine în Septembrie se vor pute deschide amândouă internatele.

Cându cu inima plină de veselie și de recunoștință aducem la cunoștința credincioșilor nostri această scire îmbucurătoare, credem a fi interpretele tuturor poftind, ca Atotputernicul să lungescă firul vieții preademenului nostru Archiepiscop, pentru ca să pôte vedea cu ochii și această operă măreță, și pentru ca la mulți ani să se pôte desfăta întru contemplarea nenumăratelor Sale binefaceri.

Roma.

După „Kreuzzeitung“ din Berlin au început tôte foile liberale a răspândi, precum și ele, sciri autentice despre viitorul alegere de Pontifex. Vorbesc în locul primu despre candidatura cardinalului Lavigerie, apostolul Africeii, apoi după-ace declară de imposibilă candidatura această, candidază pre episcopul din Trier, Mgr. Korum. Apoi fiindu-că nici candidatura această nu li-se pare destul de bună, candidază pre cardinalul Gibbons din Baltimore.

Cetitorii nostri voru apretia de sigur tôte scirile aceste „autentice“ după valoarea lor reală. Noi le-am înregistrat numai drept un simptom elocuent al sezonului mortu, ce s'a început pentru unele diare de reclamă.

†

Cardinalul Ludovic Haynald.

Archiepiscopul de Calocca cardinalul Ludovic Haynald a repausat la 4 Iuliu a. c. în etate de 75 de ani. El a jucat o rolă însemnată în viața sa. Dela 1852—1864, fiindu episcop rom.-cat. al Transilvaniei, a fost un partinitor foarte mare al Unirii Ardăului cu Țera-ungurească. Din cauza ținutei sale politice față cu guvernul central din Viena fu silit să renunțe la episcopia Transilvaniei. Dela 1864—1867 petrecu în Roma până la 1867, cându fu denumit arhiepiscop de Calocca. La an. 1879 fu ridicat la demnitatea de cardinal. Cardinalul Haynald prin cultura sa universală, și mai ales din cauza sântimintelor sale naționale deveni o persoană simpatică și populară înaintea Ungurilor. El s'a distins și ca orator bun și om politic și a fost mare partinitor al științelor și artelor, pentru promovarea cărora a dat sume însemnate. Asemenea a jertfit mult și pentru scopuri bisericesci, scolastice, culturale și alte scopuri filantropice. — Fie-i țărina ușoră!

Revistă politică.

Afaceri interne.

Desbaterea generală a proiectului de lege despre reforma administrațiunii e terminată, și acum are să urmeze votarea, care de sigur va fi favorabilă guvernului. La desbaterea specială, care se va începe cât mai curând, se va vedea, ore opoziția întru adevăr voesce să facă ob-

strucție sau ba, și atunci are să iese la ivelă, ore disolvă-se-va parlamentul, despre ce atâta s'a vorbit în săptămânile din urmă.

În una din ședințele trecute ale dietei a vorbit și nou alesul deputat și fostul comite suprem al comitatelor Țernava-mare și mică, volnicosul Bethlen Gábor, și încă în contra proiectului, pentru-că prin noua administrație voru apuca de-asupra naționalitățile, precându după vechiul sistem se potu înfrâna cu ușor, precum a dovedit-o dînsul cu esemplul său.

Unele foi au fost lățite sciri despre neînțelegeri ivite în sinul cabinetului. Acum foile semifioase desmintesc tôte scirile acele, ca lipsite de fundament.

Preste câteva zile va prezenta ministrul de justiție Szilágyi un proiect de lege, în puterea căreia pre viitorul va ave să judece Curia în cestiunile electorale. Proiectul va cuprinde 140 de paragrafi, era motivarea se va estinde la vre-o 10 côle tipărite.

Tripla alianță.

Renoirea alianței dintre puterile centrale europene continuă a forma obiectul discuțiunii în întreaga presă a tuturor țărilor. Foea englesă, de regulă bine informată, „Morningpost“ scrie, că pactul cel mai nou se deosebesce de cel vechi prin aceea, că este închiat separat de către cele trei puteri. Asemenea, dice numita foe, că actualul tractat dintre Germania și Italia se va da publicității, precum s'a întemplat cu cel dintre Austro-Ungaria și Germania. Convenția dintre Austro-Ungaria și Italia nu se va publica deocamdată.

Unele foi au fost răspândite scirea, că la renoirea alianței Italia ar fi preținută dela puterile aliate, ca acelea să nu permită în casu de o vacanță a Scaunului papal, ca conclavul să se țină pre teritoriul lor sau pre vre-un alt teritoriu afară de Roma. Această scire însă din partea cercurilor bine informate din Viena se desminte.

În cauza alianței triple altcum au fost interpelări și prin parlamente. În Italia radicalii au provocat chiar și o bătaie din cauza acestei alianțe, care lor nu le place, și astu-fel au provocat un scandal, care nu prea are sântim în istoria parlamentelor. Deputatului opozițional Cavallotti i-s'a spart nasul, la alții capul.

Nici interpelatorul nostru renumit Ugron n'a putut rămâne tăcut într-o afacere atât de momentosă. El a întrebat pre ministrul președinte, că ore adevărat este, că alianța triplă s'a prelungit, și dacă e adevărat, pre câți ani? și că ore publică-se-va textul convențiunii?

Anglia.

Visita făcută de împăratul Wilhelm II reginei englese e întimpinată de întregu poporul engles și de presa întregă cu mare bucurie. Unii visita această o prezintă numai de un act de curată curtenire. Alții însă susțin, că acestei visite nu se pôte denega caracterul politic, mai ales din cauza aceea, fiindu

că s'a întemplată nemijlocită după prelungirea alianței triple, și după visita, ce a făcut-o escadra engleză împăratului și regelui Franciscu Iosif precum și regelui Umberto. Din aceste împrejurări unii voescă să conchidă, cumcă Anglia încă face parte, deși fără tratatului scris, din alianța puterilor centrale.

Corespondințe.

I.

București 27 Iunie 1891.

Marî evenimente s'au petrecut în capitala română dela ultima mea corespondință în cōce, — pre cātū de durerosū unulū, pre atātū de strălucitū celū alaltū: mōrtea lui Ioanū Brătianū și jubileulū regalū. Tocmai pentru aceea „Unirea“ n'a întârziatū a vorbi la timpul sēu despre ele; luāndu-le pre rēndū voiū adauge acum și eū trei cuvinte la cele deja scrise. Îndatā după sēvârșirea immormētārīi în prezența a miū și miū de omenī adunați din tōte colțurile țērii spre a dā ultima salutare marelui patriotū, partidulū naționalū-liberalū interpretāndū sēmțēmintele a tōtā suflarea romānescă, a deschisū o subscripție națională pentru împodobirea mormētului lui din dēlulū Florica și ridicarea unei statue în capitală, unde ilustrulū defunctū și-a „vēdūtū visulū cu ochiū“. Suma adunată împreună cu donulū regalū de 25 de miū de lei, credū că în ultimele momente erā preste 100 de miū de lei; ast-felū încātū nu multū va întârziā realisarea unui scopū așa de patrioticū. Mē miru însă, că parlamentulū însuși nu s'a îndemnatū a secundā celū puținū sfortārile particulare. În alte țēri mai înapoiate pre terenū finanțārū într'unū asemenea casū s'ar fi pre-venitū ori ce inițiativā particularā prin votarea unei sume din bugetulū statului. Observarea, ce s'ar' putē face, că asemenea obiceiuri devinū prea costisitorē pentru țērā, e drēptā, cu tōte aceste mi-se pare, că față cu Ioanū Brătianū escepțiunea ar fi totū atātū de justificatā, după ce bărbați de statū ca dīnsulū nu se ivescū în fiecare țē.

Dela jubileū nu voiū pomeni decātū unū singurū faptū. Anume că toți suveranī lumī civilisate s'au grābitū a trimite prin scrisori autografe felicitārile lorū Augustului Jubilante. Scrisōrea analogā a Sanctitātīi Sale Suveranului Pontifice Leonū alū XIII-lea a prezentat-o în audiență particularā Mons. Costa administratorulū Apostolicū alū Archiepiscopiei catolice din București. Escepțiune dela aceste auguste manifestārī de simpatie, prin carī de noi s'a doveditū în modulū celū mai strălucitū, până unde a ajunsū prestigulū Romāniei, — escepțiune a făcutū numai pravoslavnicā Rusie, păstrāndū unū silențiu mai rece decum este crivețulū sēu, ce suflā pururea a jele printre falnicele vāi carpatine. Încercāndu-se a apārā și chiarū a lādā acēstā atitudine muscālēscă, țiarulū oficiosū *Grajdānin* scrise într'unū stilū totū atātū de muscālēscū: „Cāndū Rusia făcēā fericirea Moldovei și a Valachiei (!); cāndū în ultimulū rāsboiū Rusia a sfārmatū lanțurile de robie, carī legaū Romānia de Turcia (și cāndū dorobanțulū romānū a sfārmatū cătușele aprōpe gata pentru cazaci): ea făcēā într'adevērū ceea ce făgăduise (dovadā răpirea Basarabiei). În schimbū Rusia aștēptā și cereā din partea Romāniei o pretinie sincerā, adeca cinste politicā. Dacă . . . nu pōte să capete acēstā, Rusia, fără să recurgā pre

față la cērtā saū la rēsbunare pentru tradare (salvarea onorū cazacilor la Plevna a fostū o tradare!) și pentru o politicā nelealā, pōte celū puținū, menajāndū de o cam datā pre Romānia, să nu vrē a scī de dīnsa.“ Din acēstā declarație se vede lāmuritū, țice unū țiarū bucuresceanū, dela care am împrumutatū citarea, — că Rusia a vrutū, vrē, și cere cu stāruiņā, ca Romānia să fie unēlta ei în politica orientālā; că nu ertā Romāniei politica sa naționalā amenințāndū cu rēsbunārī viitoare. De o cam datā binevoesce a-și manifestā numai disprețulū pentru noi, sub care însă abia se ascunde ura neîmpăcatā. — Și totuși mai suntū Romāni, carī cu dragū își aruncā privirile spre cnutulū pravoslavnicū!

Fie-mī permisū a deschide acum unū post-scriptum privitorū la o anumitā „jalōbā“, de care am vorbitū în a dōua a mea scrisōre dela Iași. La pag. 22 vorbindū de Despotū Vodā P. S. S. Melchisedecū adauge: „Elū ocupāndū tronulū în an. 1561, cu ajutorulū Polonilorū, a adusū cu sine și unū *Episcopū catolicū anume Ion Liubcenie*, precum și călugārī misionarī și alți popi papistași în țērā, le-a făcutū o Biserică la Cotnariū și școlā, a adunatū acolo bibliotecā, a adusū dascālī papistași — nemți și poloni (Letop. t. I. Append. p. 67).“ Sciindū din Cronica lui Șincai, că numai catolicū nu erā episcopulū adusū de Despotū în Moldova, cu mare nestimpērū am deschisū Letopositele la loculū citatū și am gāsītū urmātōrele, ce le punū alătura cu teestulū nemuritorulū nostru cronicarū.

Cronica lui Șincai la an. 1563.

Pre lângă aceste, Despotū, carele numai cātū se arāta a fi bine credinciosū, ci într'adevērū erā ereticū, aū începutū a adunā în Moldova pre mai mulți ereticī, cum aū fostū *Episcopulū celū cu mure Lusinie Casparū Peucer*, *gīnererele lui Melancton*, *Ioachimū Reticulū*, *Ioanū Sommer* acesta, carele îi scrie viēta, și alți, și în orașulū Cotaariū, unde locuā atuncī mai cu sēmā Sași și Unguri, aū făcutū școlā, în care aū pusū dascālī totū ereticī. Făcutū aū fostū și bibliotecā în orașulū Cotnariū. . . . Până cāndū aū călătoritū Despotū, aū muritū *episcopulū Lusinie*, dōrā otrāvitū de Bernowski spetarulū, și l'aū îngropatū *Episcopissa* lui în Iași

Nicolai Costin († 1712) în Letop. l. c.

Și acēstā încă aū adausū la nevoia țērii, că și murea aceea plātea a treia parte de galbenū de aurū și atuncī da voe să se despartā de bărbatū. Și acēstā o făcēā Despotū cu statulū unū omū, anume Ion Liubcenie (în alte locuri îi țice Lusenie și Lușenie) ilū adusee din țēra leșescă și-lū făcuse Episcopū. Și în Cotnariū fiindū Sași mulți pre atuncī le-aū făcutū bisericā și școlā, și aū adunatū vivliotichi. Pre semne bisericā cea stricatā din Cotnariū a papistașilor elū o aū făcutū, de nu va fi și cea mare, ce stā și până astăzi cu Sași. Și aduna dascālī de prin țēra nemțescă și din țēra leșescă papistași. De atuncī aū rēmasū aici în țērā la noi Esoviti și alți popi de a bisericelū apusulū papistași.

Greșēla lui Costinū asupra venirii Iesușilorū în Moldova o îndreptēzā chiarū P. S. S. Melchisedecū țicēndū, după documente, că aū venitū la an. 1588, 20 de ani după Despotū. Pentru ce nu s'a îndreptatū însă Teofilia Sa și pre sine însu-și? Pentru ce face și nu numai odatā, pre Liubcenie saū Lusinie „Episcopū catolicū“, cāndū Costinū, pre a cărui autoritate se basēzā, acēstā n'o spune, ba încă o esclude țicēndū, că acēlū „Episcopū“ despārțīā pre bani căsātōriile, ce nu face unū episcopū catolicū? Pentru ce afirmā P. S. S. categoricū, că Despotū a făcutū „papistașilorū“ bisericā la Cotnariū, cāndū Costinū spune acēstā numai „pre semne“? Pentru ce a preferitū pre Costinū mai tārđiū cu unū vēcū și jumētate biografului coevū alū lui Despotū, Sommer, după care scrie Șincai? Pōte, pentru că a ignoratū textulū Cronicelū a acestuia? Imposibilū, căci numai cu

4 rēnduri mai susū o citēzā contra catolicismulū. Atuncī pentru ce? Nu cumva căci în locū de istorie cu prepusū a voitū să scrie o *jalōbā* și nimicū alta decātū o *jalōbā*?

Philalet.

II.

Orlatū în luna lui Maiū 1891.

Prea Onoratā Redacțiune!

Credū, că vorū interesā pre stimați cetitori ai acesteī foi șirele presente, în carī se tractēzā despre unū pașū înaintē, ce s'a făcutū la școlēle grānițārescī din fostulū regimentū romānū I pre terenulū stupārītului.

Nu e îndoelā, acēstū ramū de economie este fōrte proventuosū și elū, tractatū în modū raționalū, are să devinā o binecuvīntare pentru poporulū nostru. Dar spre acēstū scopū la noi s'a făcutū fōrte puținū, precāndū celealalte națiunī din Ungaria și Austria devōltā o activitate mare în acēstā privire: prin foi de specialitate, prin școlā etc. Noi de abia avemū dōuē manuale de stupārītū: celū de Augustinū Deganū, învēțatorū grānițārescū în comuna Vețelū din comitatulū Hunedōra și alū preotulū gr.-cat. Ioanū Costinū din Baia-mare.

Onorabilū comitetū grānițārescū alū școlēlorū din fostulū reg. rom. I, alū cărui sufletū este Ilustritatea Sa dlū președinte Baronū Davidū Ursū, avēndū în vedere starea cea înapoiatā a Romānilorū pre terenulū stupārītului și folosulū celū mare, care rezultā din manipularea raționalā a albinelorū, a dispusū a se ține în 1886 prin învēțatorulū grānițārescū Augustinū Deganū prelegeri practice din acēstū obiectū la Deva și Vaidarecea, după-ce l'a fostū trimisū mai întāiū la espusețiunea regnicolarā din Budapesta pentru a studiā secțiunea stuparilorū.

Prelegeriile, de carī am pomenitū mai înainte, dlū Deganū, cu concursulū materialū alū Onor. Comitetū grānițārescū, le-a tipārītū încă în 1887 sub titlulū „*Cursū de stupārītū*“, care este o carte, ce n'ar trebui să lipsescā barēmū nici unū învēțatorū și nici unū preotū.

În urma acēstui însēmnatū impulsū, datū de Onor. Comitetū scol. grānițārescū, stupārītulū raționalū a începutū a prinde rădēcīnā în tōte comunele grānițārescī.

Ca dovadā voiū aduce *Orlatulū*. Eforia școlară de aici a făcutū o stupinā-modelū în formā hexagonalā, care o costā 255 fl. și are 40 de stupi în coșnițe mobile de celū mai nou sistemū.

Dar nunumai atāta: astăzi în Orlatū se mai ocupā cu tractarea raționalā a stupārītului încă 4 indiviđi. Er numărulū totalū alū stupilorū din coșnițele mobile trece preste 120.

În urma pașilorū făcuți în Orlatū aū începutū a se interesā de ramulū stupārītului raționalū și comunele vecine, și avemū bună sperare, că nu va trece multū timpū, până cāndū silințele omenilorū nostri de bine vorū aduce fructele dorite.

Dea bunulū Dumneșēu, ca așa să fie!

Corespondentulū.

†

Mihailū Cogālniceanū.

Nu trecurā nici dōuē luni dela mōrtea ilustrului și multū regretatului I. C. Brătianū, și Romāniū erāși aū să verse lacrimi pentru perderea neobositulū și energiculū colegū și soțū de lucru alū I. C. Brătianū la marea operā a regenerārīi și dezvoltārīi statului romānū, aū să deplāngā mōrtea marelui bărbatū de statū și eminentulū istoricū și publicistū M. Cogālniceanū întemplatā la 2 Iulīū sub durata unei operațiunī medicale, la care se supuse în Parisū. Activitatea sa publicā și-o începū ilustrulū bărbatū ca profesorū de Istoria naționalā în Iași, în care calitate prin erudițiunea și propunerea-i elocință șciū deșteptā și nutritū în inimēle tinerimīi acea iubire sincerā și desinteresatā de patrie și națiune, de care a fostū condusū elū în totū

decursul activității sale celei mărețe. Activitatea lui M. Cogălniceanu nu s'a mărginită numai la propunerea și studiul istoriei, pe care terenul și-a câștigat lauri neperitorii, ci el a pășit de tineru pre terenul politicii militante, figurându ca un factor principal în viața publică a țării sale. Ca bărbat de stat a lucrat cu zel, istețime și o energie nefrivă la unirea principatelor române. Ca ministru atât sub principele Cuza, cât și sub regele Carol, a avut fericirea de a fi în fruntea afacerilor publice în momentele cele mai decisive pentru statul român. Opera lui e într'altelă improprietărea țărănilor. El a contribuit ca factor principal la organizarea, dezvoltarea și consolidarea României prin legi și instituții salutare. Pre timpul războiului ruso-român-turc făcându parte din cabinetul Brătianu ca ministru de externe, atât în convențiunea militară închiată cu Rusia, cât și în congresul de Berlin a apărut cu multă bărbăție întregitatea teritorială a României. — M. Cogălniceanu s'a mai distins și ca orator escelent și ca publicist, redactându mai multe ziare, mai ales literare. Ca diplomat abilit nu e cunoscut numai între angustele margini ale țării sale, ci și-a câștigat chiar renume europen. Mortea lui a rănit inimele tuturor românilor, și pre dreptul, căci prin erudițiunea-i vastă, prin energia și rezoluțiunea sa neînfrântă, prin scrierile sale istorice inspirate de focul iubirii nemeului său, prin talentul său de orator, politic și diplomat escelent, el a fost fală tuturor Românilor: El a lucrat în totă viața pentru ridicarea și mărirea poporului român de pretutindena, și chiar de aceea toți românii vearsă lacrimi pentru pierderea lui.

Invitare la prenumerațiune.

Cu începutul lui Iuliu st. n. deschidem abonament nou la „Unirea“. Prețurile sunt însemnate în fruntea foii.

Onoratul public cetitor a putut să se convingă din ținuta observată până aici de fœa noastră, că noi ne-am ninsuit a implini programul nostru, apărându biserica și școlele și prin acesta interesele cele mai de viață ale poporului nostru în contra tuturor atacurilor. În viitor totă asemenea vom purcede, spunându-ne totă-deauna cu totă francheța convingerea noastră.

Ne rogăm deci de sprigină materială și morală. Numai pre lângă o sprigină caldă se pôte aștepta, ca fœa noastră să se desvolte și să apară și mai des, după cum din fôrte multe părți ni-s'a cerut. Cei abonați să ne rămân credincioși; cei ce resteză cu abonamentele, să le achiteze fără amânare, căci cu abonamente restante nu se pôte susține nici o fœe; și toți să binevoescă a ne câștiga noi abonenți.

Redacțiunea și Administrațiunea
„Unirii“.

Invitare.

Adunarea generală a „Asociațiunii Transilvane“ pentru literatura și cultura poporului român din 28 August st. nou 1890 ținută în Reghinul săsescu la Nr. 205—1890, ridicându la concludă nouă arondare a despărțimintelor „Asociațiunii Transilvane“, în urma căreia înființându-se și un despărțimint nou al Bistriței, compus din comunele cercului III al Iadului, și IV al Beșinului, din însărcinarea, carea i-s'a făcut subscrisului de cătră onoratul comitet al „Asociațiunii Transilvane“ prin scrisoarea dela 20 Iunie 1891 Nr. 188 ex 1891, invitat cu totă onorea prin această pre toți membrii „Asociațiunii Transilvane“, pre toți bine-

voitorii și spriginitorii literaturii și culturii române din despărțimintul amintit, în special: pre toți domni preoți, învățători, alți inteligenți și poporenți la adunarea constituantă, care se va ține în Bistrița în localitatea institutului „Bistrițana“ în 28 Iuliu 1881 st. n. la 2 ore postmeridiane.

Programă: 1. Deschiderea ședinței, 2. înscrierea de membri, 3. constituirea, 4. propuneri.

Bistrița, la 1 Iuliu 1891 st. n.

Cu totă stima
Gavrilu Mantu
advocat.

Noutăți.

Din Archidieceasă. Dlă *Ambrosiu Chețanu* absolut de teologie la universitatea din Budapesta și asistent de profesor la Universitatea din Clușă este numit profesor de științele naturale la gimnaziul superior gr.-cat. din Blăși. — *Victoru Moldovanu*, oficial metropolită este destinat de administratoru parochialu pentru parochia Veza.

Din diecesa Oradei mari. P. O. Dnă *Teodoru Kôvari*, prepositu capitaru, *Paulu Vela* și *Dr. Augustinu Lauranu*, canonic, s'au numit consilieri la esactoratul diecesan. — M. O. D. *Samulu Ciceronescu*, fostu profesor preparandial și prefect de studii în seminarul gr.-cat. de băeți din Oradea mare, este numit bibliotecar și arhivar diecesan și major domus în curtea episcopescă. Cl. Domnă *Dr. Corneliu Bulcu*, fostu alumn al colegiului sântului Atanasiu din Roma, este numit profesor preparandial și prefect de studii în seminariul amintit. — M. O. D. *Ioanu Buteanu*, directoru gimnazial în Beiuș, a fost numit rector, M. O. D. *Teodoru Bulcu*, profesor gimnazial, vice-rector, ăra teologu absolut *Antoniu Cighi*, prefect de studii al internatului Pavelianu fundat pentru tinerimea studiosă gr.-cat. din Beiuș de cătră Esclenta Sa P. S. D. *Mihailu Pavelu*, episcopul Orădi-Mari. Internatul se va deschide cu începutul anului scolastic 1891/2. — Dlă *Gr. Torsanu*, fostu învățator de stat în Vadu, fū numit învățator la școla română greco-catolică din Oradea-mare.

Din diecesa Lugosului. Maiestatea Sa s'a îndurat preagrătosu a donă din propria sa cassetă 150 fl. pentru repararea bisericii gr.-cat. și pentru edificarea din nou a școlei gr.-cat. din *Paucenesi* în Vicariatul Hațegului și 150 fl. pentru edificarea din nou a bisericii gr.-cat. din *Livadia de câmp* în protopopiatul Jiului.

Ilustritatea Sa Dlă Episcopu al Lugosului a chirotonit de preot în 11 Iunie a. c. sêrbătorea înălțării Domnului nostru Isus Christos, pre Dlă *Georgiu Mihalca* teologu absolut și Pa dispus de administratoru parochial în Dobres în locul fostulu administratoru O. D. *Georgiu Petroviciu*, carele fū pus în numărul preoților deficienți; totă cu acea ocaziune a ordnat de lector pre Dlă *Romulu Iorgovici* teologu absolut la universitatea din Budapesta.

Episcopu greco-catolicu la Muncaci este numit *Iuliu Firczak*, fostu prepositu capitaru gr.-cat. în Muncaci și deputat dietal. Rescriptulu regesc de denumire publicat în fœa oficială din 5 l. c. sună: „La propunerea ministrului meu u. de culte și instrucțiunea publică: pre *Iuliu Firczak*, prepositu capitaru cat. de rit. grec. din Muncaci, abate titularu de *Becsületvölgy* și asesoru consistorialu, flū denumescu episcopu cat. de rit. grec. la Muncaci. Datu în Viena la 26 Maiu 1891. Franciscu Iosifu, m. p. Conte Albinu Csaky, m. p.

Denumiri. Dlă *Virgiliu Barboloviciu*, vice-notariu la judecătoria de cerc din Tiszalök a fost numit de notariu la Tribunalul din Nyiregyháza; dlă *Dr. Nicolau Costanu*, practicant la judecătoria din Verebely este numit vice-notariu la tribunalul din Szabadka; dlă *Dionisiu Chioveanu*, cancelistu la judecătoria de cerc din Téca, este numit — totă acolo — conducători adjunctu la cărțile fundare.

Petrecere de vară. În comuna *Vasas-Sântiona* se va aranjă la 19 l. c. o petrecere de vară în favorul bisericii gr.-cat. de acolo. Prețulu intrării de persoană: 80 cr. — de familie 2 fl. v. a.

Apel. În Sighetul Marmăției se ridică o frumoasă biserică română gr.-cat., zidirea căreia costeză preste 32,000 fl., din carl numai 15,000 le solvesce erarul ca patronu, ăra restulu cade în sarcina poporenilor. În-zestrarea internă a bisericii încă va costă 1200 fl. Pentru adunarea acestei sume de 1200 fl. P. O. D. T. Budu admin. vicariatu apelază la marinositatea inteligenței și a poporulu mai cu stare din Maramurșu, rugându-se, ca fiecare după puterile sale să binevoescă a oferii pentru acestu scopu sântu. Asemenea și P. St. Dôrne și Domnișore române din vicariatu sunt rugate a concurge la înfrumșetarea bisericii cu lucruri de mână etc., avându a trimite ofertele până la finea lui Septembrie, pre când va fi gata biserica, la adresa M. O. D. Grigoriu Belea, prefectulu convictulu din Sighet. — Recomandăm cetitorilor nostri cu căldură acestu apel, și banii, ce se vor trimite la Redacțiunea fœei noastre, cu plăcere îi vom subministra la locul destinat.

Instalări de comiți supremi. Contele *Paulu Bethlen*, nou-denumitul comite suprem al comitatulu Bistrița-Năsăudu, a fost introdus în postul său în modu solemn în sala comitatensă din Bistrița. După depunerea jurământulu prescriu comitele ținu căvintarea de introducere, prin carea a accentuat și necesitatea concordiei între naționalități. Terminându-și vorbirea între aplausele celor de față l'au bineventat protonotarulu *Kaules* în limba magiară, *Kramer* în limba germană și avocatulu *Lica* în limba română. — Baronulu *Gavrilu Apor*, noul comite al comitatulu Târnavă-mare, fū primit cu mare însuflețire în Șeghișora. Cu ocaziunea instalării sale comitele nu a făcutu nici o enunțare politică, ci numai a accentuat, că programulu său va fi legea.

Din districtulu protopopesu Mara (în diecesa Gherlei). A 13-a conferință a districtulu Mara s'a ținut la 10 Maiu a. c. în comuna Giulesci. În acea conferință, între alte deciziuni importante, s'a luat și rezoluțiunea de a se face colecte în favorul fondurilor scolastice după modul indigitat în „Unirea“, adica în colectarea crucerulu. S'a constatat totă cu acea ocaziune, că fondurile diecesane a celor 95 parochii din părțile ungurene ale diecesei de Gherla au un capitalu de 63,895 fl. și competiță de interese 14,600 fl., la olaltă 78,495 fl. v. a.

La Esposiția din Praga s'au dus și din Buda-Pesta ca la 300 de individi, carl Lună în 29 Iunie au sosit în capitala Boemiei, unde au fost primiți cu mare însuflețire din partea Cehilor.

Esposiția din Timișoara se va deschide la 19 l. c. cu mare solemnitate și promite a fi fôrte interesantă atât prin mulțimea și varietatea obiectelor, ce se vor espune, cât și prin gustulu, cu care sunt lucrate și aranjate.

Mulțamită. Dlă *Demetriu Banu* docente gr.-cat. în Cergăulu mare ne scrie cu datulu de 27 Iunie a. c., că la insistința O. D. Ioanu Popa, care abia de 3/4 de anu funcționeză ca cooperatoru parochialu în Cergăulu mare, s'a închis cimiterulu cu pălungă, ăra biserica s'a padimentat și s'a vărut. Totă la indemnulu dlui cooperatoru s'a procurat pentru biserică un candelabru cu 18 lumini. Spre procurarea candelaburulu s'au colectat între parochien 17 fl. La această colectă au contribuit dua *Eugenia Popa* 2 fl., *Ioanu Pinca* jude comunalu 3 fl., *N. Pădureanu* 1 fl., *P. Bucerdanu* 1 fl., *T. Pinca* 1 fl., *A. Băcăințanu* 1 fl., *Is. Popa* 1 fl., *N. Bucerdanu* 1 fl., *Al. Roșanu* 1 fl., *V. Recuciu* 1 fl., *I. Mărgineanu* 1 fl., *T. Varpa* 50 cr. și alți mai mulți. Atât dlui cooperatoru pentru zelulu său, cât și contributorilor li-s'e aduce și pre calea această cea mai ferbinte mulțamită.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Mihailu Eminescu.

Studiu criticu.

(Continuare.)

Vom merge acum mai departe, să vedem câtă dosă de logică, de originalitate și de frumusețe și noblete a expresiunii găsim în cuprinsul acesta sêrac și lipsit de oric ce farmec.

Unul dintre panegeriștii lui Eminescu dejosese așa tare pre ceilalți poeți ai noștri, câtă susține, că Eminescu a fost cel dinfăiu poet, care a introdus în poezia noastră „cugetarea ca fond”. Cei dinainte de el n'au cugetat ca poeții adeverați, ci numai au „ciripit ca paserile”.

Acum dacă în adevăr așa ar stă lucrul, atunci în poeziile lui Eminescu logica ar trebui să strălucască ca soarele față cu logica altor poeți români. Puterea stringentă a combinarilor lui, lipsa contradicțiilor, precizarea și chiaritatea ideilor, armonia părților, logica sêmțimentelor, naturalitatea asemănarilor, imaginilor și tablourilor folosite de el, alegerea nimerită a cuvintelor, a predicatelor, atributelor și epitetelor, cu un cuvintu cugetarea și expresiunea chiară, precisă și artistică la Eminescu ar trebui să fie și dacă nu chiar clasică, dară cel puțin bătătoare la ochi față cu a altor poeți de ai noștri.

Dacă numai Eminescu este om cugetător între poeții noștri, eră ceilalți sunt numai paseri „ce ciripesc”, atunci pre dreptul am pute aștepta încă și mai multu dela el. Ne mulțămim însă de o cam dată cu pretensiunea acêsta puritană, ca să nu ni se dică, că cerem prea multu. Să vedem dară:

În poezia „Mortua est”, în strofa a doua adresându-se Eminescu cătră cea murtă cugetă și vorbește astu-fel:

»Trecuți cându ceru-i câmpie sênină
»Cu riuri de lapte și flori de lumină,
»Cându norii cei negri paru sumbre palate
»De luna regină pre rindul visitate.»

Noi credem, că și vrabiile ce ciripesc pre streșini, încă știu, că dacă „ceru-i câmpie sênină”, atunci pre elu nu pot fi și „nori negri ca sumbre palate”. Numai cel ce voesc să învețe pre poeții români a cugetă, nu o scie. Său dacă cumva poetul nostru voesc prin cuvintele aceste să descrie numai anutimpul, cându i-a murit alêsa inimii, atunci să ne spună tot închinătorii lui Eminescu, care este anutimpul acela, cându pre ceru sunt „riuri de lapte și flori de lumină”, și ce minuni pot fi aceste? Care e anutimpul, cându norii se pară ca și cum ar fi nise sumbre palaturi? Și să nu uităm, că și poezia acêsta a fost una din acele, din cari dnii Maiorescu și ceilalți au conchis, că Eminescu va fi un geniu, deși despre un bietu gimnastu, dacă ar scrie absurdități de aceste în o temă din școlă, nice un profesor n'ar presupune, că este un geniu, fără i-ar da secundă.

Totu în poezia acêsta în strofa a patra dice, că vede, cum cea murtă se duce în sus spre ceru, „cu brațele albe pre peptu puse cruce”, și totuși în ștropa următoare dice, că „privesce apoi lutul rêmăsu alb și rece”. Dar dacă s'a dusu cătră ceru „cu brațele albe pre peptu puse cruce”, apoi ce lut a mai rêmăsu? Geniul nostru cu „fondul cugetător” așa e de confusu, câtă voindu a spune, cum sufletul celei murtă s'a dusu în sus, și-a uitat să-l lase trupul jos, ca să aibă ce contempla în strofa următoare.

Totu în poezia acêsta avem un esemplar strălucit de cugetare confusă în strofa, în care descrie, încătrău i-s'a dusu amanta:

»Dar pôte acolo să fie castele
»Cu arcuiri de aur zidite din stele,
»Cu riuri de foc și cu poduri de argintu,
»Cu țermuri de smirnă, cu flori care cântă.»

Va să dică în lumea asta a cugetării sunt castelele nu numai cu zidiri, ci și cu „riuri”, și încă ce riuri? riuri de foc. Preste riu-

rile aceste de foc sunt „poduri de argintu”, și totuși argintul nu se topesc; după aceea „țermuri de smirnă”, care însă de focu nu se topesc să miröse ca în cădelniță, și apoi în riurile aceste de foc mai sunt și flori, cari cântă în locu de a se mistui. Tablou de cugetare corectă! Dacă un bietu maturisântu în tesa din limba română ar da semne de o atare cugetare, atunci a bună sêmă nice cându nu va fi dechiarat maturu.

Totu în poezia acêsta cătră capetu vorbește astu-fel:

»Și apoi cine scie, de este mai bine
»A fi sau a nu fi?»

Ceea ce înseamnă, că nu scie nimeni. Și apoi totuși ștropa următoare o începe cu cuvintele:

»A fi? Nebunie și tristă și golă.»

Va să dică totuși este cineva, care scie, că ce e mai bine, „a fi sau a nu fi”, numai „adencul cugetător” și-a uitatu, ce a dîsu în ștropa din sus.

În poezia „Egiptul” voindu Eminescu a descrie un aspect impunător al nopții din Egiptu, vorbește astu-fel:

»Se'nserază. Nilul dôrme și esu stelele din strungă,
»Luna n' mare își aruncă chipul și prin nori le-alungă.»

Nu vom provoca pre poeții noștri ceialalți, cari „ciripesc ca paserile”, ci pre adoratorii lui Eminescu, să cerce a-și construi cu logica dîșilor tabloul: Luna își aruncă chipul în mare și de frică stelele fugu prin nori. Cei ce „ciripesc”, știu numai atata, cumcă cându rêsare luna, ori i-se reflectază chipul în mare ori nu, stelele mai puțin luminoșe disparu dinaintea luminei lunii. Și acêsta credem, că se întemplă și în Egiptu, deși n'am umblat pre acolo. Ca stelele să fugă printre nori, pentru-că luna se reflectază în apa mării, credem că nu e cu puțină nice în Egiptu, fără pôte în țera geniilor, unde cerul de-odată e și „câmpie sênină” și „încărcat de nori negri”, și unde omul mortu se duce și cătră ceru „cu mânil pre peptu puse cruce” și rêmăne și jos în formă de „lut alb și rece”.

Totu în poezia acêsta în strofa a 8-a vorbindu eră și de noptea din Egiptu cântă „adencu” cugetătorul nostru poetu astu-fel:

» Noptea-i clară luminosă,
»Unde visază spume, cerurile nșiră nori.»

Noptea de-odată „clară”, „luminosă” și „cu nori înșirați”! Unde e posibilă o atare nopte, acolo de securu nice paserile nu „ciripesc”, nice poeții nu „cugetă”.

Mai departe în poezia „Anger și demonu” în strofa a patra despre hermafroditu său demonu dice, că:

»Cufundat în întunecut lâng'o cruce mărmurită,
»Într'o umbră negră, desă, ca un demon elu veghează.»

Va să dică în țera geniilor are și „întunecul” „umbră”.

În poezia „Flor albastră” în strofa 6 vré să-și ducă amanta

»Lângă bolta cea sênină (în ceru)
»Și sub trestia cea lină» (în baltă).

Va să dică bieta amantă „geniului nostru trebuia să stea cu elu de-odată și în ceru și pre pământu în baltă, ca cel din poveste cu o falcă în ceru și cu una pre pământu.

În poezia „Cu mâni țilele-ți adaugi” dice, că:

»Nainte nopții noastre umblă
»Crăiesă duicii deminești»

cu tôte că noi scim, că înainte nopții umblă sêra, și înainte țilei demineța. La „genii” de aceștia însă timpul merge cu spatele înainte. Când este vorba de timp, atunci nu despre ceea ce s'a întemplat mai târziu dicem, că este înainte de ceea ce s'a întemplat mai curându, ci din contră curându este înainte târziu. Caesar a a umblat în istorie înainte lui Napoleon. După Eminescu însă Napoleon înainte lui Caesar. Bietul Eminescu n'a fost în stare

a deosebi, ce înseamnă ante și post în timp de ceea ce înseamnă în spațu.

În poezia „Epigonii” asemănându timpul trecut cu cel de față și voindu să fie ingenios și plin de spirit, dice, că față cu Românii cei dinaintea noastră, noi cei din timpul de față

»Cărpim cerul cu stele și mângim marea cu valuri.»

Acum nu vom dice nimica despre aceea, că figura „a mângi marea cu valuri” este forte silită și nenimerită. Ce vom dice este numai aceea, cumcă întrebăm pre admiratorii lui Eminescu, să ne spună cu tôte siguritatea, ore ce a voindu elu să dică prin versurile aceste? Căci „A cărpi cerul cu stele și a mângi marea cu valuri” pôte înseamnă mai întâi a face lucruri, cari așa sunt de prisos ca a mai face stele pre ceru și valuri pre mare. După aceea a te apucă de lucruri, ce sunt cu neputință, cum este cărpirea cerului cu stele, și mângirea mării cu valuri. Mai încolo a te apucă de lucruri ridicule, cum ar fi, cându cineva s'ar apucă să cărpscă cerul cu stele sau să mângescă marea cu valuri. Și în urmă și a te apucă de lucruri fără valoare, ca cărpirea cerului și mângirea mării.

O recerință de căpetenie în stilul poetic este, ca imaginea alêsa să producă în cetitoru chiar aceea-și idea, ce o a avut poetul. Ce cugetare corectă pôte să fie însă aceea, cându imaginea poetului pôte produce în noi atâte idei, din cari nu scim, care este a poetului?

Dară pôte se va replică, că poetul a avut în vedere tôte aceste patru înțelesuri, și a voindu să dică, că noi, cei din timpul presente, suntem nise visionari față cu cei din timpul trecut, nise visionari ca cei ce voesc să cărpscă cerul cu stele și să mângescă marea cu valuri. Căci în cuvintul: visionari, se cuprind tôte acele patru înțelesuri.

Bine! însă poetul în strofa din urmă, în care resumază întrégă poezia, numesc și pre cei din timpul trecut: visionari. Și așa și noi și aceștia suntem: visionari. De unde între unii și alții nu este nici o deosebire, deși chiar deosebirea acêsta enormă și-a propus „adencul” nostru poetu se o cânte, și la capetu în locu de deosebire se tredecce cu egalitate. Românul la acêsta îi dice: Unde dai și unde crepă!

Că în locu de deosebire între unii și alții se tredecce cu egalitate, se vede lămurit și de acolo, că figura cu stelele și cu valurile o întrebuintză și despre unii și despre alții. Ast-fel despre noi cei de astăzi dice, că: „cărpim cerul cu stele, și mângim marea.” Despre cei din timpul trecut în strofa din urmă dice, că:

»Făceai valul să cânte, și puneai steaua să sbore.»

Acum dacă suntem nise visionari noi cei din presente, cari cărpim cerul cu stele și mângim marea cu valuri, atunci de securu că chiar așa de mari visionari sunt și cei din trecut, cari facu valul să cânte și punu steaua să sbore, ca să numai dicem nimica de aceea, că ce tropu silitu este: a face valul să cânte.

O cugetare așa confusă abia putem afla la un bietu studentu gimnastu, care pôte nici nu scie ce e geniul, necum să aibă pretenție de a fi geniu.

În poezia „Luciferul” la pagina 282 ast-fel vorbește luciferul cătră fata de împărat: Cerul este tatăl meu, și mama mea e marea. Înturnăm numai o fœ, și la pagina 285 același lucifer dice: Sorele e tatăl meu și noptea mi este mama, căci poetul și-a uitat „adencu”, ce a dîsu mai sus. Relațiunea luciferului față cu cerul, marea, sorele și noptea n'a fost Eminescu în stare să o îmbrace în o figură frumôsă, decâtu dându bietului Lucifer doi tătani și două mame, va să dică în modul cel mai absurd. Alt-cum poezia acêsta are atâte imagini și tablouri nenaturale, absurde și urte, câtă dôră numai

icónele noastre dela Nicula se mai potú aseména cu ele. Aşa d. e. cândú lucéfêrulú se laudă, că elú e care „pórtă corabiele pre mare“, că lucéfêrulú umple casa de „scânteî rēci“, érá luna umple de scânteî „cărările de crangurí“ şi alte bazaconii de spăriatú copiii.

Mai departe la pag. 67 în aceea-şi strofă díce, că mórtea e unú „caos“ şi „unú seculú cu sonú înfloritú“. Se potú ére pre lume dóúé concepte, ce se eschidú mai tare unulú pre altulú ca caosulú şi secululú cu sonú înfloritú? şi totuşi Eminescu desémná cu ele unulú şi acela-şi obiectú.

La pagina 40 cetimú versurile urmátore:

- »Lângă lacú, pre care norí
- »Aú urđitú o umbră fină,
- »Ruptă de mişcări de valurí
- Ca de bulgări de lumină.«

Cine a mai aúditú, ca valurile să rupă umbra ca şi cum ar' fi nesce bulgári de lumină? De ar fi aşa, cum s'ar' bucurá náierii nóptea, cândú e tare întunerecú, căci valurile ar' rupe întunereculú ca nesce „bulgári de lumină“. Atunci valurile n'ar' fi aşa spăiméntátore, şi cu câtú ar fi mai mari, cu atâtú ar' fi mai mare lumina pre mare, căci ar' fi mai mari „bulgării de lumină“. Ce daună cá n'a păşitú Eminescu cu idea acésta înainte a unei societăţi de navigátiune!

La pagina 84 cetimú versurile urmátore:

- »Te urmărescú luminátorí
- »Ca sórele şi luna,
- »Şi preste dí de atâte ori
- »Şi nóptea tot-deauna.«

Óre dacă pre cine-va l'ar' urmărí nóptea tot-deauna unú luminátorú ca sórele, atunci mai esistare-ar' pentru unú atare omú nópte?

La pagina 31 grăesce codrulú cătră poetú ast-felú.

- »In alú umbrei întunerecú
- »Te asaménú unú prinţú,
- »Ce se-uită adéncú în apă
- »Cu ochi negri şi cumińí.«

De í-ar' fi ochii câtú de negri şi cumińí în întunerecú totú nu se va puté uitá adéncú în apă, mai iute va cădé în apă. Şi apoi ce asemánare genială cu unú prinţú „ce se uitá în apă“!

La pagina 104 díce „geniulú nostru“ cătră iubita sa:

- »O închide lungí genile tale
- »Să potú recunósce trásurile-ţi pale.«

Va să dícă, nu-í póte cunósce trásurile amantei decâtú numáí dacă ea íşi va închide ochii. Dacă voimú dară să scimú, cá cineva ce trásuri are, pale sau nepale, trebuie mai întâiú să-şi închidă genele, lungí sau scurte, cum le va avé, şi apoi să ne uitámú la elú.

La pg. 16 întâlnimú urmátorele versuri:

- »Că auđu-mí n'o să-lú mai întunecí
- »Cu a gurei dulci suflári ferbiní.«

Tablou! A întunecá auđuulú cu o suflare dulce şi ferbinte! Totú aşa potú să dícu: A asurđi vederea c'o suflare amară şi rece.

La pagina 209 ére cine „urmăresce pre ceriuri limpedé, cum plutesce o ciocărlie“. Póte la geniú ciocărliele plutescú pre ceriú.

La pagina 211 ocurú urmátorele versuri:

- De pre laculú apa surá
- »Infundă mişcare-ai creţá între stufú la iezáturá.«

Va să dícă apa-şi infundă mişcarea, nu mişcarea infundă apa. Potú dară să dícu' după geniulú nostru, cá: Imí ducú mişcarea la preumblare.

La pagina 268 aflámú versulú:

- »Luna trémurá pre codri, se aprinde, să măresce.«
- Şi poetulú nostru totuşi nu se sparie vedéndú fenomenulú acesta, ce nu l'a mai vedútu nimení.

La pagina 285 întâlnimú versurile aceste:

- »Dar' ochii mari şi minunaí,
- »Lucescú adéncú chimericú
- »Ca dóúé patimí fără sađu
- »Şi pline de 'ntunericú.«

Va să dícă lucescú şi patimile, ma lucesce şi întunereculú. Pre lume nu póte fi o aseménare mai absurdă ca aceea, cândú lucirea unú

obiectú o asemánámú cu altulú „plinú de întunerecú“.

La pagina 17 întâlnimú versurile:

- »Păreá, că printre norí s'a fostú deschisú o poartă,
- »Prin care trece alba regina noptii moartă« (luna).

Nu vomú díce, cá nimenea n'a vedútu nóptea luna albă. Dícemú numáí atâtú, cá a díce cá „regina noptii trece moartă“, atâtú însémná, câtú a díce, cá cineva s'a culcatú viú şi s'a sculatú mortú.

Şi apoi deşi „regina noptii moartă trece prin o poartă“, totuşi imediatú díce poetulú:

- »O dormí, o dormí în pace printre fáclii o mie
- »In mausoleu-ţi mándru alú ceriurilorú arcú.«

Va să dícă „regina asta moartă“ în somnulú mortii e şi somnaambulá, căci umblá durmindú, şi încá cu mausoleulú în spate. Apoi în versurile dintăiú pre ceriú s'a deschisú numáí o „poartă“, ca să trecá „regina noptii moartă“. În versurile din urmă totú ceriulú cu „poartă“ cu totú e „mausoleulú“ acelei regine. Atâta confusiune şi absurditate de-abia aflá omulú şi la unú bietú studentú gimnasistú, cândú face cele dintăiú încercări poetice.

La pg. 18 díce poetulú nostru cá:

- »Vésduchulú scânteiezá şi ca unse cu varú
- »Lucescú zidirí.«

Ce genială e asemánarea, cá: „zidirile lucescú ca unse cu varú“! Póte ca atari zidirí n'a vedútu „geniulú“ nostru nici cândú, cá altcum şi unú copilú scie, cá varulú nu „lucescú“. Unú străinú cetindú versurile aceste, va crede, cá la bieţii Románi „séraci în ţera séracá“ nimene nu íşi „unge zidirile cu varú“ dacă unú „geniú“ românescú voinđu a face o aseménare sublimá despre lucirea zidirilorú, díce, cá acele suntú atâtú de feerice, de lucescú „ca unse cu varú“.

(Va urmă).

Aventurele ultimului Abencerrage.

Novelă de F. R. Chateaubriand.

(Continuare.)

După ce Boabdil ultimulú rege alú Granadei a trebuitú să părăsescá domnia strămoşilorú sêi, a mai petrecutú încá scurtú timpú pre muntele Padul. De aici se vedeá marea, preste care nefericitulú domnitorú voia să trecá; se vedeá şi Granada, riurile Vega şi Yenil, pre a cărorú ţermú se aflá tabéra lui Ferdinand şi a Isabellei. La vederea acestei ţeri frumóse şi a cipresilorú, cari mai cresceáú ici colo pre la mormintele musulmanilorú, Boabdil nu şi-a pututú reţiné lacrimile. Mamá-sa Aixa, carea ílu petrecea în exiliulú sêu, íşi bătea jocú de elú, dícându-í: „Acum plángi ca o femeie pentru unú regatú, pre care ca bărbatú nu l'ai sciutú apérá.“ Eí s'au coboritú de pre munte, şi Granada a dispărutú pentru totú-deauna privirilorú lorú.

Ceialalţi Mauri, cari împártăşirá sórtea stăpánului lorú, se imprăştiará cătră Africa. Poporaţiunile Zegri şi Gomei se aşedară în regatulú Fez, în vechea loru patrie, Vanegii şi Alobii la ţermurii Africei, dela Oran până la Algeria, érá Abencerragii íşi aleserá de locuinţă împrejurimea Tunisului. În nemijlocita apropiare a ruinelorú Cartaginei eí formară o colonie, a cărei locuitorí şi astăđi încá suntú cunoscuţi sub numele de Mauri Africani. Toţi aceştia íşi păstrară tradiţiile vechii lorú patrii. Paradisulú Granadei tráia neîncetatú în amintirea lorú, chiarú şi micilorú copii le şoptiaú mamele acestú nume, şi-í adormiaú cântându-le románţele Zegrilorú şi ale Abencerragilorú. Totú a cincia dí se

rugaú în moşee privindú cu dorú spre Granada şi imploraú pre Allah, ca să redea aleşilorú sêi acésta ţera bogată. Înzădarú le ofería lorú ţera Lotofagilorú fruptele sale, isvórele sale, luncile estinse, sórele sêu strălucitorú, căci departe de „turnurile aurite“ nu esistaú pentru eí póme rēcoritóre, apă limpede, verdéţá frumóasă şi sóre strălucitorú. Dacă íi arétaí unú exilatú şesulú dela Bagrada, atunci acela íşi scuturá cu tristeţá capulú, şi unú adéncú suspinú, împreunatú cu rostire jelnică a cuvintului Granada, eşiá din peptulú sêu.

Cu cea mai intimá venerare şi iubire se alipiaú mai alesú Abencerragii cătră vechile lorú locuinţe. În jelea cea mai adéncă íşi părăsirá eí ţera lorú, teatrulú luptelorú şi învingerilorú, acelea câmpii, unde de atâtea ori rēsuná strigátulú lorú răşboinicú: „Amorú şi onóre!“ Şi de-órece acum nu mai purtaú lancea, se dedicará studiuluiú buruenilorú lecuitóre, o ocupátiune, care din partea Arabilorú chiarú aşa érá de onoratá ca şi răşboiulú. Aşa dară colonia răşboinicá, care odinórá făcea rane adénci în lupte sângeróse, acuma şi-a pusú de scopú, ca să le vindece. E dreptú, cá eí nici odatá n'au datú cu totulú uitării acésta desteritate moştenită dela bētráni, fiindú-cá cavalerii legaú deja de multú chiarú eí ínşi-şi ranele inimicilorú lorú, cauzate puţinú mai înainte prin propria lorú sabie.

Una dintre acestea familii, cari în patria cea veche locuia în palate, tráia acuma într'o colibă ferită de celealalte. Acestea erau aşedate la póla muntelui Mamalifa, chiarú în acélú locú, unde odinórá sântulú Ludovicú şi-a sfârşitú vieţa pre rugú, şi unde încá şi astăđi se vede unú eremitajú mahomedanú. Pre păreţii acestei colibe erau atirnite scuturí învécute în pei de leú, pre cari se vedeá chipulú alorú doi sēlbateci, cum sfarmá o cetate cu buzduganele. Împrejurulú acestuí chipú se ceteau cuvintele: „Asta-í nimica!“ Érá marca şi devisa Abencerragilorú. Lánci înfrumşetate cu stindarde albe şi vinete, burnuse şi mantale de atlasú atēnaú de scuturí şi străluciaú printre sábiú şi pumnale. Ici colo se vedeá şi mánuşí de pancerá, fráne împodobite cu petri preţiose, scăriţe mari de argintú, sábiú lungí şi pintení de aurú, pre cari odinórá Isoldele, Genievrele şi Orianele le-au întepenitú de călcáiele nobililorú cavaleri.

Printre acestea semne de triumfú íşi aflará locú pre mese semnele unei vieţi pacínice şi liniştite. Aici erau plánte adunate de pre piscurile Atlasului şi de prin deşertulú Zaharei, unele chiarú şi de pre şesulú Granadei. O parte dintre acestea erau destinate, ca să úşureze defectele trupesci, altá parte, ca să albá o înfrurintá binefăcátore asupra durerii spirituale, fiindú-cá Abencerragii preţuiaú totú, ce servia spre a domolí suferinţele fisece, spre a depártá ilusiile şi a nimici speranţele mai totú-deauna înşelátore ale viitorului. Din nefericire acestea plánte aveau chiarú înfrurintá contrará, şi adese mirosulú unei astú-felú de plánte din patria perdutá érá veninú pentru sermanii esilaţi.

(Va urmă.)

Posta Redacțiunii: — Dn. I. B. în A. Corespondința trimisă amă publicat'o în numărul 24. Cealaltă nu amă primit'o, saș pôte că s'a rătăcit. — *Maș multorū domū corospondenți.* Ne rogăm de puțină răbdare, pre rëndu se vorū publică tôte. — Dn. D. A. Blăjescu în Pêrul. Abonamentul D-Tale e acoperitū până în 1 Octob. Din suma trimisă în 1 Octob. an. trecutū s'a acoperitū abonamentul pentru Octob.—Decemb. la »Fôea bis. și școl.« și pentru Ian.—Mart. la »Unirea«.

Editorū și redactorū răspundătorū:
Dr. Vasiliū Hossu.

Concursū. (8) 1—3

Pentru ocuparea postului de conducătorū specialistū în ale comerțului la „Reuniunea de consumū din Blășiū” împreunată cu unū salarū anualū de 1000 fl. v. a. pentru anulū primū și % prevădute în statutele Reuniunii se escrie prin acēsta concursū.

Competenții pentru acēstū postū aū de a-și așterne subscrișului consiliū ad-

ministrativū până în 1 Septemb. st. n. a. c. petițiunile lorū provădute cu următoarele documinte:

- Estrasū matricularū de botezū;
- Testimoniū despre pregătirea, cualificațiunea și praca comercială;
- Adeverință, că poșede o cauciune celū puținū de 2000 fl. v. a. în banī gata, hartiī de valôre, realități saū în garanțe;
- Adeverință, că e de naționalitate românū saū celū puținū cunôșce deplinū limba română în vorbire și scriere.

Concursele suntū de a se scrie cu mâna proprie.

Petițiunile comercianților cridați și a acelorū, cari din cauza detoriilor lorū nu potū întreprinde nimicū, nu se vorū consideră.

Blășiū, în 7 Iuliū 1891.

Consiliulū administrativū.

Anunciū de licitare.

Prin care se face cunoscutū, cumcă construirea și edificarea Internatului destinatū pentru 100 studenți se va da în întreprindere pre calea licitațiunii minunde prin oferte.

Doritoriī de a licitā aū de a-și subșterne ofertele sigilate, și provădute cu unū vadiū de 1600 fl. Veneratulū Consistorū metropolitanū în Blășiū, celū multū până în 25 Iuliū st. n. a. c.

Planulū, antemēsurarea, și calcululū preliminarū și până atunci se potū vedē în cāncelaria subscrișului.

Blășiū, în 7 Iuliū 1891.

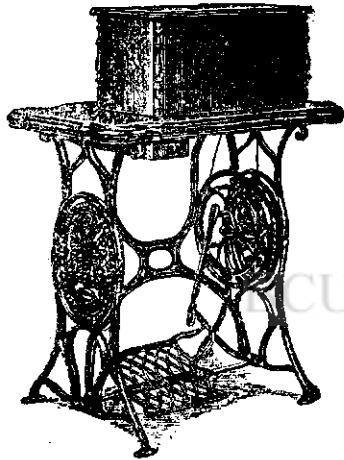
Ludovicū Csató,
advocatū archidieceșanū.

(9) 1—2

Josifu Gans,

fabricantū și reparatoriū de mașine agronomice
in Blășiu (Balázsfalva)

(5) 8—10

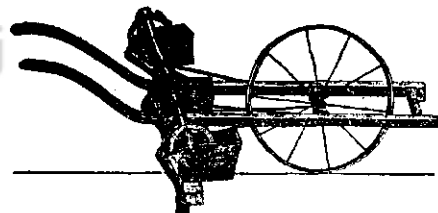
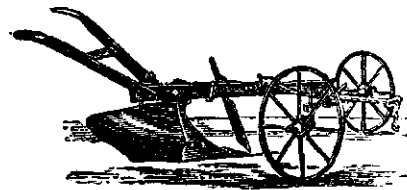

recomānda pre lângă garanția și servitiū solidū și promptū depositulū sēu de

pluguri, mașine de imblatitū, de cusutū, de trieratu și de

alte instrumente economice,
tôte din fierū batutū.

Tôte obiectele amintite se potū procurā și pre lângă solvire în rate.

Cu deosebită stimă cutezū a încunoscință pre Veneratulū Clerū greco-catolicū,

că precum și până acum iaū asupra-mī gătirea de iconostase, amvône, altare și alte obiecte de ale instruirei interne a bisericelorū, în ce privesce lucrulū de mēsariū și de sculptorū, de colorare respective de marmorisare și de provădere cu icône sante, dimpreună cu aședarea acelorū obiecte în fața locului, precum și renovarea de iconostase cu prețurile cele mai ieftine.

Cu proiecte colorate servescū cu placere.

Iconostasele ridicate de mine în bisericelē greco-catolice aū câștigatū recunôșcere deosebită, și tôte mă îndreptățescū la sperarea, că Veneratulū Clerū mă va împartasi ocașional-minte de prețuita-ī incredere. Silința mea sē va îndreptā totū-deauna într'acolo, că și de aci încolo se meritū renumele celū bunū, care mi-lam câștigatū până acum.

Prin tarifulū de zone dispărēndū departările, prin acēsta capacitatea de concurință mi-sa mărită.

Rogāndu-mē pentru prețuite comande sum
Oradea-mare, 28 Ian. 1891

cu deosebită stimă
Carolū Müller,
auritorū și fabric. de recuis. biserice.

(4) 11—?

Fundatā în an.
1858.

FRANCISCU WALSER

Liferantū de curte
alū Alteței Sale
imp. și reg. Archiducele Josifū.

proprietariulū primei fabrici ungare de mașine și recuisite de pompieri, turnătorii de clopote și metalū

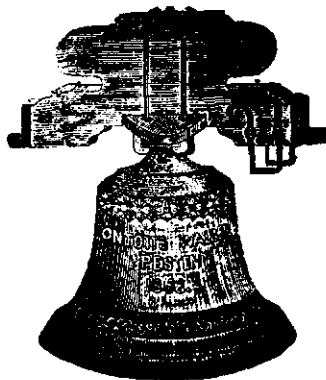
Budapeșta, VII, strada Rottenbiller, Nr. 66

recomāndā atențiunei preanonorațiilor domni preoți

TURNATORIA SA DE CLOPOTE

în care se fabricā atātū grupuri cātū și clopote singurate: cu scaune de fierū patentate și cu chivere (côrne) scutite de frecare. Fabrica a liferatū dela întemeierea sa 1800 clopote mari de metalū, într'altelē și celū dela metropolia din Bucureșci în greutate de 8000 kilograme.

Se aflā umblătore scutite de mirosu, arangiamente pentru bāi, conducte pentru apă și pompe pentru fântāni.

(2) 28—52

Preliminare de spese și Prețū-couranturi se trimittū la cerere gratuitū și franco.

Distinsū în anulū 1885 la esposițiunea regnicolară din Budapeșta pentru lucru escelentū, progresū și capacitate de concurință cu diploma cea mare de onôre.